

EURÓPAI PARLAMENT

2009 - 2014

Plenárisülés-dokumentum

A7-0237/2010

27.7.2010

JELENTÉS

a nők szerepéről az idősödő társadalomban
(2009/2205(INI))

Nőjogi és Esélyegyenlőségi Bizottság

Előadó: Sirpa Pietikäinen

TARTALOMJEGYZÉK

	Oldal
AZ EURÓPAI PARLAMENT ÁLLÁSFOGLALÁSÁRA IRÁNYULÓ INDÍTVÁNY	3
INDOKOLÁS	11
A BIZOTTSÁGI ZÁRÓSZAVAZÁS EREDMÉNYE.....	13

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÁLLÁSFOGLALÁSÁRA IRÁNYULÓ INDÍTVÁNY

a nők szerepéről az idősödő társadalomban (2009/2205(INI))

Az Európai Parlament,

- tekintettel a Bizottságnak „Az Unióban az idősödő népesség hatásának kezelése (2009-es jelentés az idősödésről)” című, 2009. április 29-i közleményére (COM(2009)0180),
- tekintettel a Bizottságnak az „Európa demográfiai jövője: tények és adatok” című munkadokumentumára (SEC(2007)0638),
- tekintettel a Bizottságnak „A nemzedékek közötti szolidaritás előmozdítása” című, 2007. május 10-i közleményére (COM(2007)0244),
- tekintettel a Bizottságnak az „Európa demográfiai jövője: kovácsoljunk lehetőséget a kihívásból!” című, 2006. október 12-i közleményére (COM(2006)0571),
- tekintettel a Bizottságnak „A nők és férfiak közötti egyenlőségre vonatkozó ütemterv (2006–2010)” című, 2006. március 1-jei közleményére (COM(2006)0092),
- tekintettel az Európai Unió Alapjogi Chartájára, különösen annak a nők és férfiak közötti egyenlőségről szóló 23. cikkére, az idősek jogairól szóló 25. cikkére, valamint 34., 35. és 36. cikkére, amelyek kifejezetten meghatározzák a szociális és lakhatási segítségnyújtáshoz való jogot, a magas szintű egészségvédelmet, valamint az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokhoz való hozzáférést,
- tekintettel az Európai Unióról szóló szerződés 2. cikkére, amely olyan, a tagállamok számára közös értékeket hangsúlyoz, mint a pluralizmus, a megkülönböztetés tilalma, a tolerancia, az igazságosság, a szolidaritás, valamint a férfiak és nők közötti egyenlőség,
- tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésnek a nemek, faji vagy etnikai származáson, valláson vagy meggyőződésen, fogyatékoságon, életkoron vagy szexuális irányultságon alapuló megkülönböztetés elleni küzdelemről szóló 19. cikkére,
- tekintettel az Európai Tanács által 2006 márciusában elfogadott, a férfiak és a nők közötti egyenlőségről szóló európai paktumra¹,
- tekintettel az ILO (Nemzetközi Munkaügyi Szervezet) idős munkavállalókról szóló, 1980. évi R 162. számú ajánlására,
- tekintettel a nőkkel szembeni megkülönböztetés minden formájának felszámolásáról szóló, 1979-ben elfogadott ENSZ-egyezményre (CEDAW),
- tekintettel a nemek közötti megkülönböztetésmentességről és a nemzedékek közötti

¹ EU-Hírlevél 2006-3, I.13. pont.

szolidaritásról szóló, 2009. február 3-i állásfoglalására¹,

- tekintettel a férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés, az előmenetel és a munkakörülmények terén történő végrehajtásáról szóló 2002/73/EK irányelv átültetéséről és alkalmazásáról szóló, 2009. január 15-i állásfoglalására²,
 - tekintettel az Európa demográfiai jövőjéről szóló, 2008. február 21-i állásfoglalására³,
 - tekintettel eljárási szabályzata 48. cikkére,
 - tekintettel a Nőjogi és Esélyegyenlőségi Bizottság jelentésére (A7-0237/2010),
- A. mivel a társadalom idősödését túl gyakran negatív megközelítésből szemlélik, azaz a munkaerő korösszetételével, illetve a szociális védelem és az egészségügyi ellátás fenntarthatóságával kapcsolatos kihívások szempontjából, noha az idősebb emberek szintén gazdasági erőforrást és tapasztalati tőkét jelentenek, és kulcsfontosságú közösségi és családi támogatást nyújtanak az eltartottak gondozóiként, széles körű szakmai tapasztalatuk okán pedig munkaügyi kérdésekben tanácsadóként, valamint segítenek a vidéki közösségek megőrzésében;
- B. mivel a nők és férfiak közötti egyenlőségre vonatkozó 2006–2010-es ütemterv rámutatott a nők és férfiak közötti teljes mértékű egyenlőség elérésével kapcsolatos hiányosságokra, és – egyes esetekben – előrelendítette a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó menetrendet, az általános eredmények azonban csekélyek voltak,
- C. mivel a jelenlegi gazdasági és társadalmi válság különösen komoly következményekkel jár a nőkre és különösen az idősebb nőkre nézve, valamint a számukra nyújtott szolgáltatások tekintetében, ami súlyosbítja az egyenlőtlenségeket és a – nemcsak a nemek, hanem az életkoron és az egészségi állapoton alapuló – hátrányos megkülönböztetést is,
- D. mivel az idős emberek az átlagos lakosságnál jobban ki vannak téve a szegénység kockázatának, a szegénység aránya a 65 éveseknél idősebbek körében 2008-ban elérte a 19%-ot az EU-27-ben, míg 2005-ben ez a számadat 19% volt, 2000-ben pedig 17%, és mivel a 65 évnél idősebb nők pedig jelentős mértékben ki vannak téve a szegénység kockázatának (a szegénység kockázata 22%, azaz 5 százalékponttal magasabb, mint a férfiak esetében),
- E. mivel az EU-27 lakossága előreláthatóan tovább öregszik, a 65 éves vagy idősebb lakosság aránya a 2008-as 17,1%-ról 2060-ra 30%-ra fog emelkedni, a 80 éves vagy idősebb lakosság aránya pedig 4,4%-ról 12,1%-ra fog nőni ugyanezen időszak alatt,
- F. mivel az előrejelzések szerint az aktív népesség száma viszonylagosan egyre alacsonyabb lesz, és a jelenleg nem aktív csoportok munkaerőpiacra való bevonása egyre fontosabbá válik,

¹ HL C 67. E., 2010.3.12., 31. o.

² HL C 46. E., 2010.2.24., 95. o.

³ HL C 184. E., 2009.8.6., 75. o.

- G. mivel a nemi hovatartozás jelentős tényező az idősödés terén, hiszen a nők várható élettartama mintegy hat évvel hosszabb, mint a férfiaké, ahogyan azt az EU-27 2007-es statisztikái is kimutatják: a férfiak átlagosan 76 évig, a nők 82 évig élnek; és mivel ezzel ellentétben az Eurostat adatai szerint a férfiak és a nők egészségben eltöltött várható élettartama közötti eltérés sokkal kevesebb: a férfiak esetében 61,6, a nők esetében pedig 62,3 év,
- H. mivel a nőket hagyományosan nagyobb mértékben fenyegeti a szegénység és a korlátozott összegű nyugdíjak, ami különösen a 65 év feletti nőkre igaz, akik gyakran a létminimumot éppen csak meghaladó nyugdíjakat kapnak különféle okok miatt, mint amilyen a fizetésekben a nemek között megmutatkozó eltérés, ami közvetlenül érinti a nyugdíjjogosultságokat, vagy amiatt, hogy átmenetileg vagy véglegesen abbahagyták a munkát azért, hogy a családon belüli feladataikat elláthassák, vagy pedig amiatt, hogy férjük vállalkozásában dolgoztak – főként az üzleti és mezőgazdasági ágazatokban – díjazás és társadalombiztosítási tagság nélkül; és mivel a gazdasági recesszió idején a szegénységbe süllyedés kockázata még nagyobb az ilyen nők esetében,
1. üdvözli a Bizottság közleményét az idősödő népesség hatásának kezeléséről, ugyanakkor sajnálatosnak tartja, hogy a meghatározások, statisztikák és mérlegelt helyzetek nem alapulnak kellőképpen az idősebb korban tapasztalható nemek közötti egyenlőtlenségek ismeretén, amelyek főleg az egész életút során felgyülemlett, nemi alapú hátrányokból következnek;
 2. támogatja a 2001-es stockholmi Európai Tanács által elfogadott stratégiára¹ való összpontosítást a Bizottság részéről, amely stratégia hosszú távra szóló útmutatásnak tekinthető a társadalom idősödésével járó kihívások és lehetőségek kezeléséhez; egyetért a Bizottság ama javaslatával is, hogy átfogó és multidiszciplináris megközelítést kell alkalmazni az előregedés témájában, valamint lehetőségeket kell teremteni – különösen a termékek és szolgáltatások piacán – az idősebbek, valamint az eltartottak nem hivatásos gondozói igényeinek kielégítésére; felszólítja a Bizottságot, hogy fordítson különös figyelmet az idősek fogyasztói jogainak védelmére, mivel túl gyakran tévesztik meg és használják ki őket;
 3. felszólítja az intézményeket, hogy alakítsák ki az előregedés pozitívabb szemléletét, valamint növeljék az uniós polgárok tájékozottságát az előregedés és tényleges hatásai terén; sürgeti a Bizottságot, hogy foglalkozzon az öregedést tehernek tekintő hozzáállással, például úgy, hogy tanulmányozza az „ezüstgazdaság” hatásait és az abban rejlő potenciált, amelynek az idős nők az aktív alanyai; melegen üdvözli a Bizottság kezdeményezését, hogy nevezzék ki 2012-t az aktív időskor és a nemzedékek közötti szolidaritás európai évének;
 4. az egész életút szempontjából való megközelítés alkalmazását – amely során számolnak az előregedés és a nemi hovatartozás közötti összefüggésekkel – az előregedésre vonatkozó politikák terén tett előrelépésnek tekinti; továbbá a még nagyobb mértékű társadalmi integráció és társadalmi kohézió megteremtése felé vezető lépésnek tekinti az

¹ A stockholmi Európai Tanács elnökségi következtetései (2001. március 23–24.).

életkoron és nemen alapuló azon megközelítés alkalmazását, amelynek keretében valamennyi releváns (gazdasági, szociális, foglalkoztatási, közegészségügyi, élelmiszer-biztonsági, a fogyasztók jogaival, a digitális menetrenddel, a vidék- és városfejlesztéssel stb. foglalkozó) területen a politikák kialakításának elengedhetetlen módszerévé és eszközévé válik az életkor és a nemek közötti egyenlőség érvényesítése;

Az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés kezelése

5. felszólít a megkülönböztetés tilalmáról szóló irányelv mihamarabbi elfogadására;
6. elismeri, hogy az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetéssel szemben eredményesebb igazságügyi intézkedésekkel és még inkább hozzáférhető eljárásokkal is fel kell lépni, különösen a sajátos jogszabályokkal szabályozott munka világában tapasztalt hátrányos megkülönböztetés eseteiben, amelyek során a személyeknek nyújtott támogatás és a körülmények kivizsgálása nagyon fontos; ennél fogva felszólítja a tagállamokat, hogy biztosítsák az életkoron alapuló megkülönböztetés és a más formákban megjelenő megkülönböztetés kezeléséhez szükséges jogszabályok hatékony végrehajtását;
7. az előregedés jogokon alapuló megközelítésének fokozását szorgalmazza, azért, hogy az idősebbek ne passzív, hanem jogokkal rendelkező, aktív részesei legyenek saját életüknek;
8. több forrásra, kutatásra és a meglévő ellenőrző mechanizmusok fejlesztésére szólít fel, hiszen az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetést igen ritkán ismerik el, és nem foglalkoznak vele; elismeri, hogy a tagállamokban nagyobb tudatosságra van szükség, és örömmel fogadná az Alapjogi Ügynökség és az újonnan felállított Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézetének hozzájárulását;
9. hangsúlyozza, hogy el kell ismerni az idősebb nőkkel szemben gyakran alkalmazott többszörös diszkriminációt olyan társadalmakban, ahol az életkoruk, nemük, egészségi állapotuk és fogyatékoságuk alapján egyaránt hátrányos megkülönböztetésben részesülnek;
10. mély aggodalommal tölti el, hogy a többszörös diszkrimináció milyen mértékben sújtja a nők leginkább sérülékeny csoportjait: a migráns nőket, a fogyatékkal élő nőket, a leszbikusokat, a kisebbségekhez tartozó nőket, az alacsony képzettséggel rendelkező nőket és az idősebb nőket, hiszen életkoruk, nemük, etnikai hovatartozásuk, valamint szexuális vagy vallási irányultságuk stb. alapján egyaránt hátrányos megkülönböztetésben van részük, és felszólít a pozitív diszkriminációt célzó intézkedések bevezetésére;
11. kéri a tagállamokat, hogy folytassanak teljes mértékben kiforrott kampányokat az idős nők által a társadalomban betöltött alapvető szereppel, valamint az annak szükségességével kapcsolatos tudatosság felkeltésére, hogy az idős nők számára – többek között a kiskereskedelem és a kisipar előmozdításával – lehetővé kell tenni, hogy aktív szerepet játszanak;
12. felszólítja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy vegyék figyelembe az idősebb leszbikus, biszexuális és transznemű nők sajátos helyzetét;

A munka és a gondozás összeegyeztetése

13. felszólítja a tagállamokat, hogy vezessenek be új típusú szabadságot, amelyek lehetővé teszik, hogy az egyéb gondozási feladatok ellátására a szülői szabadság mellett másfajta fizetett szabadságot is ki lehessen venni, illetve hogy mozdítsák elő a nők és a férfiak között a fizetés nélküli gondozás egyenlőbb megosztását, mivel a nem hivatásos otthoni gondozás korlátozza az otthonon kívüli munkalehetőségeket; azon a véleményen van, hogy ebben az összefüggésben az idős nők körében tapasztalható szegénység csökkentésének egyik módját az olyan intézkedések – pl. részmunkaidős foglalkoztatás és a munkamegosztás – jelentik, amelyek lehetővé teszik a rugalmas munkavégzést; ezzel összefüggésben hangsúlyozza azonban azt, hogy a rugalmas munkaidőben dolgozó munkavállalók foglalkoztatási jogainak egyenlőnek kell lenniük a teljes munkaidőben foglalkoztatottakéval; rámutat arra, hogy az EU 2020 stratégiája foglalkoztatási célkitűzéseinek elérése érdekében kezelni kell az idős nők körében a munkanélküliséget;
14. felkéri a tagállamokat, hogy dolgozzanak ki mechanizmusokat, amelyek biztosítják, hogy a nyugdíjjogosultságok felhalmozása elegendő legyen azokban az – elsősorban nőket érintő – esetekben is, amikor egy gondozó jövedelemszintje a gondozási feladatok miatt időszakosan alacsonyabb; kéri a Bizottságot, hogy folytasson tanulmányt arra vonatkozóan, hogy milyen különböző hatásokat gyakorolnak a tagállami nyugdíjrendszerek a nőkre és a férfiakra;
15. felszólítja a tagállamokat, hogy a nyugdíjrendszerek reformja és a nyugdíjkorhatár kiigazítása során vegyék figyelembe a nemi dimenziót, tekintettel a nők és a férfiak munkavégzési módjai közötti eltérésekre, valamint a munkaerőpiacon a nőkkal szembeni megkülönböztetés nagyobb mértékű kockázatára;
16. felszólítja a tagállamokat, hogy mozdítsák elő a kölcsönös segítségnyújtás azon formáit, amelyek áthidalják a fiatalok és idősök közötti szakadékot, és amelyekben hasznosítható az előbbieket lelkesedése és az utóbbiak tapasztalata;

Egészség, gondozás és szociális szolgáltatások

17. felszólítja a jogokon alapuló megközelítés alkalmazására, hogy az idősebbeknek aktívabb szerepvállalásra nyíljon lehetőségük a számukra nyújtott ellátás és szociális szolgáltatások és kezelések kiválasztása és megtervezése terén, minden olyan esetben, amikor léteznek választási lehetőségek; felszólítja továbbá valamennyi típusú gondozási szolgáltatás nyújtása tekintetében egy keresletalapú megközelítés végrehajtására annak érdekében, hogy az idősök mindaddig függetlenül élhessenek, ameddig szeretnének;
18. felszólítja az olyan politikák előmozdítására, amelyek a nukleáris családokon belül biztosítanak támogatást, lehetővé téve annak eldöntését, hogy az idősebb családtagokat maguk gondozzák vagy kiegészítő szociális szolgáltatásokat vesznek igénybe; mindkét esetben ugyanúgy díjazni kell az ilyen segítségnyújtást;
19. hangsúlyozza annak fontosságát, hogy a köz- és magán-szolgáltatások jó minőségűek és megfizethetők, valamint könnyen elérhetők legyenek az idősök számára, és a köz- és magán-szolgáltatások szerkezete a lehető leghosszabb ideig támogassa az otthoni gondozást;

20. úgy véli, hogy átfogó politikára van szükség a nem hivatásos – többségükben női – gondozók támogatására, amely kiterjed a státuszukra, az ellátásokra és társadalombiztosítási jogaikra, a szociális szolgáltatások és támogató szolgálatok biztosítására, hivatásos gondozói szolgáltatások rendelkezésre állására stb.;
21. hangsúlyozza, hogy a gyakorta a nők vállára nehezedő önkéntes munka, illetve nem hivatásos gondozás nem pótolhatja a szociális gondozás hiányosságait, és megfelelő szociális intézkedések életbe léptetésére szólít fel annak érdekében, hogy a nők a választásuk szerinti, fizetett tevékenységeket végezhessek;
22. felszólít arra, hogy tagállami szinten hozzanak létre olyan segítségnyújtási csomagokat, amelyek keretében helyt kapnak az 50 éves kor feletti emberek körében a foglalkoztathatóság fokozására, a munkanélküliség hatásának csökkentésére, valamint a foglalkoztatás növelésére irányuló intézkedéseket felölelő programok;
23. rámutat, hogy biztosítani kell a gondozás minőségét, az időskor minőségének javítása, továbbá az időseket gyakran érő fizikai, szexuális, pszichés bántalmazások és gazdasági visszaélések megelőzése érdekében; hangsúlyozza, hogy az állami és magán idősotthonokban élőknek jogosultaknak kell lenniük arra, hogy a testületi és igazgatási struktúrákon keresztül részt vegyenek ezen intézmények döntéshozatalában; véleménye szerint a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy az idősek gondozójaként a köz- és magánszektorban foglalkoztatottak folyamatos képzésben és rendszeres teljesítményértékelésben részesüljenek, valamint hogy biztosítsanak munkájuknak nagyobb gazdasági értéket, többek között a fizetést, a biztosítást és a munkafeltételeket illetően;
24. felszólítja a tagállamokat, hogy ösztönözzék az idősek számára biztosított pszichológiai és fizikai segítségnyújtási képzéseket, valamint az elhelyezésükre szolgáló megfelelő létesítmények biztosítását;
25. ösztönzi az általában kórházként működő idősotthonok olyan barátságos létesítményekké való átalakítását, ahol – az intézményi jelleg elkerülése érdekében – a családmódel érvényesül;
26. javasolja, hogy az Alzheimer-kórra vonatkozó európai cselekvési terv megfelelően ismerje el a nők által a demenciában szenvedők gondozásában játszott szerepet, felszólít továbbá a cselekvési terv gyors végrehajtására; úgy véli továbbá, hogy nemzeti programokra van szükség az idősebb nők életminőségének javításához szükséges intézkedések feltérképezése érdekében; javasolja, hogy konzultáljanak az Alzheimer-kórral foglalkozó szövetségekkel ezen intézkedések feltérképezéséről és végrehajtásáról;
27. kéri, hogy a nemek közötti különbségek szempontjait vegyék figyelembe a diagnosztikus felállításkor annak biztosítása érdekében, hogy azok pontosak legyenek, az emberek pedig a megfelelő kezelésben és ellátásban részesüljenek; kéri, hogy a diagnosztikai eszközöket, egészségügyi szolgáltatásokat és a gondozást ne korlátozzák kizárólag a beteg életkora és neme alapján, azért, hogy például az emlőrák, méhnyakrák, tüdőrák és bélrák, valamint a szív- és érrendszeri betegségek szűrése az idősebb nők előtt is nyitva álljon; ezen túlmenően azt kéri, hogy fordítsanak nagyobb figyelmet az olyan betegségek megelőzésére és kezelésére, amelyekre az idős nők különösen hajlamosak, mint amilyen a

csonttritkulás és a reumás ízületi gyulladás;

28. kéri, hogy a nemek és életkor szerinti megközelítést alkalmazzák a táplálkozásra vonatkozó ajánlásokban; kéri továbbá, hogy alkalmazzanak nemek és életkoron alapuló megközelítést az ételminőség-biztonsági kérdésekre – például az ételminőség-címkézésre, egészséggel kapcsolatos állításokra, a REACH-rendeletre és az új ételminőségekre – vonatkozó ajánlásokban;
29. rámutat, hogy a technológia és a technikai újítások fontosak lehetnek a társadalomnak az idősödő lakosság igényeihez való alkalmazkodása során; felszólít arra, hogy szélesebb körben alkalmazzák az idősekkel szoros együttműködésben kidolgozott innovációkat, amilyenek például az egyszerűsített mobiltelefonok és internetes kapcsolatok, egyes termékekben a balesetek megelőzését célzó intelligens érzékelők, a például az emlékezőképességet érintő betegségekben szenvedőket segítő kutyák képzése stb., kéri továbbá a kifejezetten az idősekre irányuló, az egész életen át tartó tanulás alapján kialakított programok állami támogatását;
30. felszólít arra, hogy a jelenleg kifejlesztés alatt álló gyógyszerekkel kapcsolatos vizsgálatok esetében azoknak a testre gyakorolt hatásait ne csak a férfiak, hanem a nők esetében is tanulmányozzák;
31. javasolja, hogy végezzenek statisztikai felméréseket az idősekkel szembeni erőszak növekedésére vonatkozóan azzal a céllal, hogy rávilágítsanak erre a komoly problémára – amelyet az idősek általában nem tudnak bejelenteni, mivel az általuk elszenvedett nem megfelelő bánásmódot esetleg az öregség és a függés részeként fogadják el –, továbbá azzal a céllal, hogy hatékonyabban és nagyobb elkötelezettséggel küzdjön a társadalom egésze az idősekkel szembeni visszaélések ellen;
32. az idős nők társadalomból való kirekesztésének megelőzése érdekében célzott kulturális és oktatási rendszerek létrehozására és arra szólít fel, hogy az idős nőket vonják be a helyi közösségi kezdeményezésekbe;

Előrelépés

33. kéri a Bizottságot, hogy 2011 végéig tegyen javaslatot egy cselekvési tervre, amely az alábbiakat tartalmazza:
 - az öregedéssel kapcsolatos tudományos kutatáshoz szükséges források növelése iránti igény felmérése,
 - az ellátás minőségének, valamint a gondozók munkafeltételei minőségének biztosítását célzó intézkedések,
 - a társadalombiztosítás – köztük a nyugdíjrendszerek, gondozási szabadságok és részmunkaidős megoldások – területén a koherencia növelésére irányuló változások,
 - az életkorral összefüggő betegségekkel kapcsolatos, nemi szempontú megközelítés, valamint az ezek optimális felismerésének és kezelésének módjára irányuló intézkedések,

- az Európai Unió Alapjogi Chartájában szereplő elveken alapuló, intézményi szinten az Alapjogi Ügynökség által, a tagállamokban pedig a nemzeti ügynökségek által irányított éves jelentések készítése az idősök jogainak megsértéséről, valamint a közvetlen és rejtett diszkrimináció felszámolását célzó, uniós és nemzeti szinten meghozandó intézkedésekről,
- nem jogalkotási intézkedések az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés kezelésére, például a tudatosságot erősítő kampányok révén,
- az idősebb migránsokkal, valamint a leszbikus, homoszexuális, biszexuális és transznemű személyek szempontjainak érvényesítése,
- a generációk közötti szolidaritás támogatására irányuló intézkedések, például az unokák gondozását a szülők – munkával összefüggő okok miatti – távollétében ellátó nők támogatására irányuló intézkedések,
- az idősök ismereteinek és szakmai tapasztalatának hasznosítására irányuló intézkedések, például az idősök olyan szövetségeinek létrehozása révén, amelyek keretében tanácsot adhatnak a munkakeresőknek,
- a legjobb gyakorlatok cseréje;

34. felkéri a Bizottságot, hogy 2012 végéig aktualizálja és erősítse meg az alapvető jogokkal kapcsolatos ügyek végrehajtására vonatkozó ellenőrző mechanizmusokat; felszólítja e gyakran nem eléggé kihasznált mechanizmusokkal kapcsolatos tudatosság növelésére, mivel általánosságban az idősebbek, a nők pedig különösen tájékozatlanok jogaik tekintetében;

35. megerősíti, hogy az EU-ban minden férfinak és nőnek rendelkeznie kell a joggal, hogy megfelelő, megfizethető és jó minőségű általános érdekű szociális és egészségügyi szolgáltatásokban részesüljön egyedi igényeinek és preferenciáinak megfelelően; felszólítja a Bizottságot, hogy terjesszen elő irányelvre irányuló javaslatot az alapvető szolgáltatásokról, amely figyelembe venné az egyes nemzeti körülményeket; hangsúlyozza, hogy az idősebb nők különösen kiszolgáltatottak, és felkéri a Bizottságot, hogy vegye fontolóra egy olyan rendszer kiépítését, amely az EU-ban minden férfi és nő számára biztosítja – az adott tagállam életszínvonalától függő – alapvető jövedelemhez való jogot;

36. felszólítja a Bizottságot, hogy törekedjen annak biztosítására, hogy közösségi finanszírozást különítsenek el a többek között szociálisan hátrányos helyzetű egyedülálló és idős nőkre irányuló projektekre;

37. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak és a Bizottságnak.

INDOKOLÁS

Az Európai Unió lakossága öregszik. A politikai retorikában e fejleményt gyakran a „probléma” vagy „teher” kifejezésekkel jellemzik. Az idősödő lakosságot a nemzeti gazdaságokat sújtó jövőbeli tehernek látják, és az idősek potenciálját gyakran figyelmen kívül hagyják, azzal, hogy gyakrabban tekintenek rájuk passzív elszenvedőként, mint cselekvő résztvevőként.

A statisztikák szerint a nők tovább élnek, mint a férfiak. 2007-ben a nők várható élettartama hat évvel volt magasabb, mint a férfiaké. Függetlenül attól, hogy ez biológiai vagy viselkedésbeli okokkal magyarázható, mindez olyan helyzetekhez vezet, amelyben a nők gyakrabban szembesülnek az öregedéssel kapcsolatos negatív hozzáállással. Úgy tűnik ugyanakkor, hogy a férfiak és nők várható élettartama közötti eltérés csökkenően van, amely részben az életformák növekvő hasonlóságának tudható be.

Az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetést az EU jogszabályai a foglalkoztatás terén tiltják. A hatályos jogszabályok ugyanakkor nem vezetnek közvetlenül ahhoz, hogy a munkahelyekről eltűnjön az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés. Általában véve a nők továbbra is nehézségekkel találkoznak a szakmai előmenetelük során, amely – különösen az idősebb nők és férfiak arányát tekintve – ahhoz az igen aránytalansághoz vezet, hogy a felsővezetői pozíciókban a férfiak túlréprezentáltak. Ezen túlmenően a nők gyakran szembesülnek nehézségekkel újbóli elhelyezkedésük során, és minél idősebb egy nő, rendszerint annál kevesebb hozzáadott értéket képvisel a munkáltatók szemében.

Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 2009. decemberi, valamint a Lisszaboni Szerződés 2010. eleji hatálybalépése óta a hátrányos megkülönböztetés minden formájának tilalma az Európai Unió jogalkotói hatáskörének részét képezi. A charta 21. cikke értelmében tilos „minden megkülönböztetés, így különösen a nem, faj, szín, etnikai vagy társadalmi származás, genetikai tulajdonság, nyelv, vallás vagy meggyőződés, politikai vagy más vélemény, nemzeti kisebbséghez tartozás, vagyoni helyzet, születés, fogyatékoság, kor vagy szexuális irányultság alapján történő megkülönböztetés”, a 25. cikk pedig kimondja, hogy az „Unió elismeri, és tiszteletben tartja az idősek jogát a méltó és önálló élethez, a társadalmi és kulturális életben való részvételhez”.

Az EU jogalkotásában szereplő ezen alapvető jogokat a gyakorlatban is érvényesíteni kell. A munkahelyeken történő védelem mellett ezért az idősebb nőket az élet minden területén védeni kell, hiszen az életkoron és nemem alapuló hátrányos megkülönböztetés sérti az alapvető jogokat. Az idősebb nőket gyakran érő kettős diszkrimináció leküzdése érdekében a következő szempontokat kell elismerni és tudatosítani:

Elsőként, az idősebb nők esetében nagyobb a kockázata annak, hogy szegény körülmények között élnek. Minthogy az idei évet a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem európai évének hirdették meg, komoly figyelmet kellene fordítani a szegénységben élő idős nők helyzetére. Több oka van az idősebb nők szegénységének, például az, hogy a nők nyugdíjjogosultságai alacsonyabbak, mint a férfiaké. A nyugdíjjogosultságok különösen az úgynevezett második és harmadik pillérbe tartozó nyugdíjak területén alacsonyabbak, amelyek a foglalkoztatáshoz és egyéni megtakarításokhoz kapcsolódó nyugdíjrendszerekre

vonatkoznak. Az egyes tagállami nyugdíjrendszerek közötti különbségek oda vezetnek, hogy bizonyos tagállamokban az idősebb nők különösen sérülékeny helyzetben vannak. Ezért valamennyi európai polgárnak biztosítani kell a jogot egy alapvető jövedelemhez, amelyet az egyes tagállamok életszínvonalához viszonyítanak.

Az alacsonyabb nyugdíjak rendszerint a nők, valamint a többnyire nőket alkalmazó ágazatok alacsonyabb jövedelemszintjének közvetlen folyománya. Emellett inkább a nőkre jellemző az is, hogy gondozási feladatok (anyasági, szülői szabadság, idős szülők ápolása) miatt egy időre csökken a jövedelmük szintje.

Az idős nők szegénysége az ápolási feladatokra is visszavezethető. Az 50 évesnél idősebb korosztályt „szendvics-generációnak” vagy „a dolgozó lányok és dolgozó anyák generációjának” is hívják, hiszen gyakori, hogy szüleikről és unokáikról egyaránt gondoskodnak. A nem hivatásos vagy fizetetlen gondozási feladatok megnehezítik az otthonon kívüli munkavégzést. Ezért a részmunkaidős lehetőségek kiszélesítése elősegítené az idősebb nők jövedelmének növelését. A nyugdíjba vonulást követően részmunkaidővel keresett jövedelem nem érintheti kedvezőtlenül a nyugdíjak szintjét.

Másodsorban az idősödő nők különösen függnek a köz- és magánszolgáltatásoktól, valamint a közegészségügyi ellátástól – ez egyben azt is jelenti, hogy az idősödő nőket különösen sújtja azok hiánya vagy rossz minősége. A hosszú távú otthoni ellátást segítő szolgáltatások kifejlesztése mint gondozókat és gondozottakat egyaránt érintené őket. Az ellátás minőségét megfelelő forrásokkal és egészségügyi oktatással lehet biztosítani.

Ezenkívül a köz- és magánszolgáltatásokhoz való hozzáférés is érinti az idősebb nőket. Számos alapszolgáltatás – például a bankszolgáltatások – könnyebben és olcsóbban elérhető az interneten keresztül, amelyhez az idősebbek a berendezések vagy a hozzáértés hiánya miatt korlátozott hozzáféréssel rendelkeznek. Ezt a társadalmak diszkriminatív elemének is lehet tekinteni. Az idősebbek voltaképpen a fogyasztók jelentős csoportját teszik ki, és óriási növekedés tapasztalható az időseknek nyújtott szolgáltatások iránti kereslet terén.

Harmadsorban az idősödő nők viszonylag gyakran szenvednek korrallal járó betegségekben, például az emlékezetvesztéssel kapcsolatos vagy daganatos megbetegedésekben. A dementia és az Alzheimer-kór elterjedése inkább az idősebb nők, és kevésbé az idősebb férfiak körében magasabb. A különböző daganatos megbetegedések közül a nők különösen a mellráktól – amely a nők leggyakoribb halálozási oka Európában –, valamint a bélráktól szenvednek. A nők egyik fő halálozási oka a szív- és érrendszeri megbetegedések és a szívinfarktusok, amelyeket gyakran nem is ismernek fel, hiszen a tünetek sokszor különböznek a férfiak tüneteitől.

Mindezekkel együtt még ha a nők tovább is élnek, mint a férfiak, az egészségben eltöltött várható élettartam tekintetében a férfiak és nők közötti eltérés kisebb, mint a teljes várható élettartam esetében. Míg 2007-ben a nők várhatóan hat évvel éltek tovább, mint a férfiak, az egészségben eltöltött várható élettartam tekintetében ez a különbség kevesebb mint egy év volt. A megfelelő orvosi kezeléssel túlmenően az egészségesebb élet kulcsa a megfelelő táplálkozásban is rejlik. Az általános táplálkozási ajánlások nem felelnek meg az idősek sajátos követelményeinek.

A BIZOTTSÁGI ZÁRÓSZAVAZÁS EREDMÉNYE

Az elfogadás dátuma	14.7.2010
A zárószavazás eredménye	+: 27 -: 1 0: 0
A zárószavazáson jelen lévő tagok	Regina Bastos, Edit Bauer, Emine Bozkurt, Marije Cornelissen, Silvia Costa, Tadeusz Cymański, Edite Estrela, Ilda Figueiredo, Iratxe García Pérez, Zita Gurmai, Lívia Járóka, Teresa Jiménez-Becerril Barrio, Nicole Kiil-Nielsen, Rodi Kratsa-Tsagaropoulou, Elisabeth Morin-Chartier, Siiri Oviir, Antonyia Parvanova, Nicole Sinclair, Joanna Katarzyna Skrzydlewska, Eva-Britt Svensson, Marc Tarabella, Britta Thomsen, Anna Záborská
A zárószavazáson jelen lévő póttag(ok)	Christa Klaß, Mariya Nedelcheva, Chrysoula Paliadeli, Sirpa Pietikäinen, Zuzana Roithová